

dijous, 07 de març de 2019

Les universitats, per la plena igualtat entre dones i homes

Manifestos en aquest sentit de l'ACUP, la CRUE i la Comissió de Dones i Ciència del CIC

COMUNICAT DE L'ACUP SOBRE EL DIA INTERNACIONAL DE LES DONES

L'ACUP vol manifestar el seu suport a les accions plantejades en el marc de la commemoració del Dia Internacional de les Dones, celebrat el 8 de març de cada any arreu del món amb l'objectiu de reivindicar el dret a la igualtat efectiva entre dones i homes.

L'àmbit universitari ha estat i és un terreny amb clares evidències de desigualtat entre homes i dones; bretxa salarial, sostre de vidre o qualsevol tracte desigual en funció del gènere en són alguns exemples. El sistema universitari no és aliè a la lluita per assolir una igualtat efectiva, sinó que la compartim.

FOTO: Raquel Segura

Per aquest motiu, la Universitat de Barcelona (UB), Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), Pompeu Fabra (UPF), Universitat de Girona (UdG), Universitat de Lleida (UdL), Universitat Rovira i Virgili (URV) i Universitat Oberta de Catalunya (UOC), manifesten que:

-La universitat té un paper a jugar com agent proactiu i decisiu a l'hora de trencar estereotips de forma transversal en tota la seva activitat docent, professional i de recerca.

-Les universitats públiques catalanes tenim el deure de fomentar el fi a les discriminacions i violències que pateixen les dones, sigui dins de la Universitat o fora d'ella.

Des de l'ACUP, amb la implicació de tota la comunitat universitària i amb el suport de les Oficines d'Igualtat de les universitats públiques catalanes, ens comprometem a seguir treballant per denunciar i superar injustícies i per crear una societat lliure de qualsevol mena de discriminació envers les dones.

CRUE UNIVERSITATS ESPANYOLES, PER LA PLENA IGUALTAT D'HOMES I DONES

L'establiment del Principi jurídic d'Igualtat entre homes i dones va ser una de les grans fites socials del segle XX i la plena consecució d'aquest dret universal ha de ser un dels assoliments col·lectius que ara vegem culminat. Els avanços en el camí cap a la Igualtat efectiva han estat el resultat dels esforços de molts actors socials, molt especialment de les universitats. El nostre paper és primordial en la transmissió de valors per a construir una societat cada vegada més tolerant, justa i igualitària. Però la meta no s'ha aconseguit encara. I ja és temps d'ençar la recta final.

Les universitats som un reflex de la nostra societat i en elles veiem amb satisfacció com s'ha aconseguit

l'equilibri entre dones i homes a les seves aules, en els seus claustres o en els expedients acadèmics més brillants. No obstant això, també veiem amb inquietud com persisteix aquest sostre de cristall que frena l'accés als llocs de màxima responsabilitat, com les carreres científiques o acadèmiques es veuen llastrades per les càrregues que assumeixen majoritàriament les dones en l'àmbit familiar o com no som capaços d'atreure-les cap a les carreres tecnològiques. Tampoc hem aconseguit eradicar de les nostres comunitats universitàries la violència masclista i l'assetjament sexual i per raó de sexe. Totes aquestes desigualtats no només són injustes i intolerables, moltes fins i tot il·legals, sinó que a més ens fan perdre molt de talent. Sense la plena participació de les dones en tots els àmbits perdem una visió insubstituïble per a la Ciència i privem a la societat de nous enfocaments que ens conduirien a valors més sostenibles i eficients.

Crue Universitats Espanyoles treballa diàriament des de les Unitats d'Igualtat de les seues universitats per a promoure la Igualtat dins i fora de les nostres comunitats i, també, comptem amb una llarga trajectòria en estudis universitaris de gènere, amb magnífics equips de recerca. Gràcies a aquest esforç conjunt, tenim una legislació i unes polítiques públiques d'Igualtat innovadores que estan contribuint a conformar una societat millor i més justa.

Però tota acció provoca una reacció. L'estudi de les desigualtats de gènere ha aportat un rigorós corpus teòric, avalat científicament, que no mereix ser posat en dubte amb arguments exclusivament ideològics, com s'ha fet en els últims mesos. Les universitats volem expressar la nostra preocupació pels debats que qüestionen l'existència mateixa de les polítiques d'igualtat i lluita contra la violència de gènere sota l'equívoc argument que discriminen als homes. Per això, demanem que els partits polítics tractin amb rigor i responsabilitat les polítiques d'Igualtat i deixin a la literatura acadèmica especialitzada i al coneixement expert de gènere il·lustrar aquestes discussions.

MANIFEST DE LA COMISSIÓ DONES I CIÈNCIA, 8 DE MARÇ DE 2019, CONSELL INTERUNIVERSITARI DE CATALUNYA

Com cada any, la commemoració del Dia Internacional de les Dones ens emplaça a reflexionar críticament sobre la greu situació discriminatòria que pateixen les dones, en tots els àmbits i arreu del món, en ple segle XXI. Aquest fet ens commina a prendre consciència de la necessitat indefugible d'emprendre accions fermes i decidides per a revertir la situació.

En aquest escenari de reflexió crítica, les persones integrants de la Comissió Dones i Ciència, del Consell Interuniversitari de Catalunya, explicitem el nostre compromís ferm per fer front, en exercici de les competències que ens són pròpies, al llast històric de la invisibilitat, la discriminació i la violència contra les dones. I ho fem des de la responsabilitat que tenim les universitats d'esdevenir, no només, un espai crític de denúncia del problema, sinó també, i molt especialment, un espai de transformació social a l'hora d'afrontar-lo i combatre'l, des del compromís amb les polítiques d'igualtat de gènere.

A les universitats d'avui s'hi prepara la ciutadania crítica, que assumirà un paper determinant en la transformació de la societat de demà. D'aquí ve la importància que a les aules de les universitats catalanes es formi adequadament el nostre estudiantat, en el respecte i el compromís amb la igualtat de gènere. Perquè, només, des d'aquest compromís, les universitats podrem esdevenir un motor eficient de coneixement i avenç social.

A l'àmbit universitari, 109 anys després de l'accés lliure de les dones als estudis universitaris, la seva presència a les aules és, avui, majoritària. En aquest escenari, esdevé convenient ampliar la mirada i assumir els nous

reptes que planteja una efectiva transversalitat de la perspectiva de gènere, com a principi que ha d'orientar decisivament l'actuació de tots els poders públics.

Cal dotar la comunitat universitària amb les eines necessàries per fer possible aquesta transversalitat i combatre, eficientment, els rols androcèntrics i els estereotips de gènere. Aquest constitueix, sense cap mena de dubte, un dels principals reptes de les nostres universitats. Només, des d'una educació respectuosa amb la perspectiva de gènere es podrà apoderar, efectivament, a les dones en tots els àmbits de la vida política, laboral i social, per garantir la igualtat efectiva de dones i homes.

Ara més que mai, en un context polític i social complex, les universitats de Catalunya afronten un moment decisiu per revertir la situació i propiciar un canvi. I aquest repte exigeix, també, emprendre accions i garantir el desenvolupament de les polítiques d'igualtat de gènere dins el propi sistema, en el qual el biaix de gènere persisteix i adopta múltiples expressions. Les dades posen de manifest, inequívocament, l'existència, encara avui, d'una clara segregació vertical, que afecta al personal d'administració i serveis (PAS), a la presència de les dones clarament minoritària a les càtedres, als òrgans de presa de decisió, a les direccions de grups de recerca o als reconeixements honorífics. Semblantment, els estereotips de gènere propicien, també, una segregació horitzontal en la distribució de l'estudiantat a les diferents titulacions universitàries. Un exemple paradigmàtic és l'allunyament de les dones de les carreres STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics), en les quals són clarament minoritàries.

En el capítol acadèmic, la incorporació de la perspectiva de gènere a la docència i a la recerca universitàries és, encara, una assignatura pendent i un repte que hauran d'afrontar les universitats catalanes, en el futur més immediat. Per a l'assoliment d'aquest objectiu i en compliment del que disposa la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, l'AQU Catalunya va assumir l'encàrrec de la Comissió Dones i Ciència d'establir les pautes i les recomanacions, per facilitar la incorporació efectiva de la perspectiva de gènere en la docència de totes les àrees de coneixement, les quals han estat publicades recentment. Cal destacar que les titulacions universitàries catalanes incorporaran la perspectiva de gènere, de manera capdavantera a tota Europa, a partir del curs 2020-2021.

També, en el capítol de drets laborals i retributius, a les universitats catalanes persisteix una bretxa salarial propiciada, entre d'altres factors, per les desigualtats de gènere en el reconeixement de complements econòmics, vinculats a trams de recerca o, indirectament, pel gaudi d'excedències o permisos, per atenció a familiars. En aquesta línia, és molt destacable el debat promogut des del Parlament europeu, el proppassat juliol de 2018, adreçat a revisar críticament el marc normatiu de conciliació de vida familiar i laboral, per promoure la coresponsabilitat en l'àmbit familiar.

Tot i així, queda encara molt camí per recórrer, per garantir la igualtat efectiva de dones i homes, dins i fora del món universitari. La commemoració del 8 de març ens ha d'emplaçar a totes i a tots a prendre'n consciència, de manera crítica, per promoure accions proactives, que permetin revertir aquesta tendència.

Avui, en un context polític i social convuls, és on pren més força que mai el lema del moviment feminista "Ni un pas enrere". Només, des de la crítica i la mobilització ciutadana necessària i persistent, es podrà fer front a certs posicionaments polítics, propostes de canvis legislatius i pronunciaments judicials que, en massa àmbits, promouen retrotraure els drets i les llibertats fonamentals de les dones a èpoques pretèrites, que es consideraven ja superades. Malgrat els avenços, queda encara molt per fer, per tal d'albirar i consolidar una plena igualtat efectiva de dones i homes. I per a l'assoliment d'aquest repte, compartit per totes i tots, les universitats del sistema universitari de Catalunya han d'assumir, indefectiblement, el lideratge de la societat del coneixement.

En aquest context, l'objectiu és formar dones i homes que treballin per aconseguir la igualtat imprescindible, atès que els drets humans més elementals, aconseguits amb l'esforç de generacions precedents, s'esvaeixen quan una dona és víctima de violència o discriminació, en qualsevol de les seves manifestacions.

En conseqüència, fem nostres, també, l'any 2019, el pensament i la frase de la Muriel Casals: “No som aquí per buscar un somni, nosaltres som el somni”.